Provincie Noord-Brabant

Provinciale richtlijn aanpak geelpoothoornaar (*Vespa Velutina*)

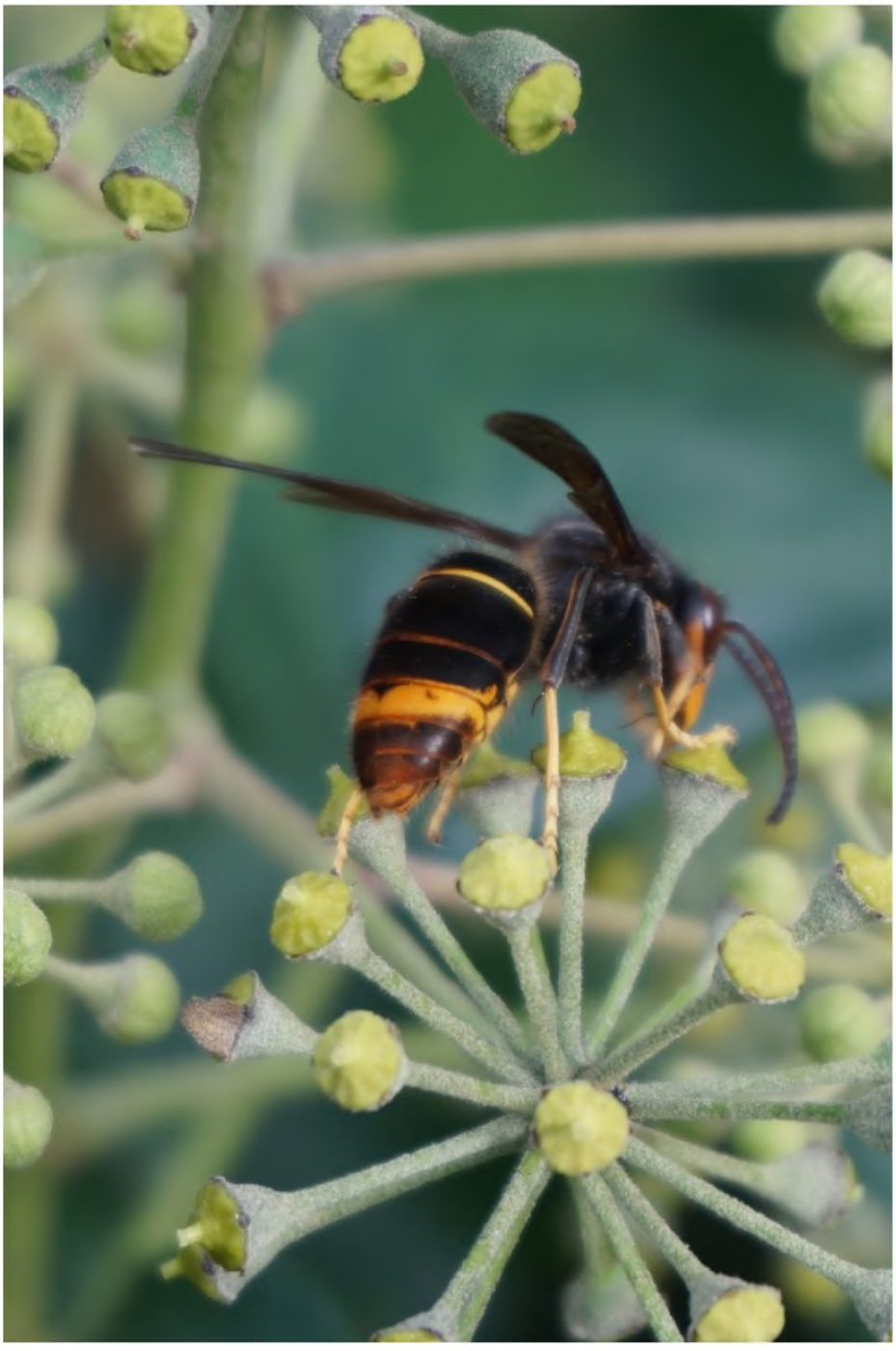

Datum
9 september 2026

Inhoud

1. Beheeraanpak voor de geelpoothoornaar 2
1.1. Aanleiding 2
1.2. Een beheeraanpak voor de geelpoothoornaar 4
2. Rolverdeling 5
2.1. Rol provincie 5
2.2. Rol andere partijen 7
3. Melden van nesten en actieve opsporing 8
3.1. Melden van nesten 8
3.2. Opsporing van nesten 9
4. Bestrijding 10
4.1. Risicovolle nesten ten aanzien van volksgezondheid 10
4.2. Bestrijdings- en beheermethodes 12
4.2.1. Voorjaarsvallen 12
4.2.2. Stofzuigermethode 13
4.2.3. Kastbeschermingsmethodes voor imkers 13
4.2.4. Gebruik biociden 14
4.3. De bestrijder 15
5. Versterken biodiversiteit en imago inheemse wespen 16
6. Kennis en communicatie 17
6.1. Rolverdeling communicatie 17
6.2. Communicatiekalender 18
7. Monitoring en evaluatie 19
Bijlage 1: schematische weergave bestrijding geelpoothoornaar vanaf 2026 20
Bijlage 2 Schematische weergave levenscyclus geelpoothoornaar en te nemen acties. 1

1. Beheeraanpak voor de geelpoothoornaar

Wijdverspreide invasieve exoten zoals de geelpoothoornaar, worden gezien als plaagsoorten waar alleen wordt ingegrepen als er sprake is van onacceptabele overlast. Daarom bestrijdt de provincie Noord-Brabant de geelpoothoornaar alleen op plekken waar er een direct gevaar is voor de biodiversiteit en nemen gemeentes, grondeigenaren en imkers passende maatregelen als zij overlast ondervinden van de geelpoothoornaar. Omdat de middelen beperkt zijn, richten we ons op plekken waar de geelpoothoornaar de meeste schade en overlast veroorzaakt. Zo beperken we de impact van deze soort op de samenleving.

De aanpak van de geelpoothoornaar vraagt om een gezamenlijke aanpak van de provincie, gemeente, imkerij en inwoners, waarbij ieder vanuit zijn eigen belang een steentje bijdraagt. De provincie pakt hierin een regierol.
Voorliggende beheeraanpak beschrijft het provinciale beleid ten aanzien van de geelpoothoornaar en geeft daarnaast handvaten voor gemeentes en andere belanghebbende partijen om de bestrijding zelf op te pakken. De beheeraanpak heeft geen beleidsstatus. Voor het provinciale beleid ten aanzien van (wijdverspreide) invasieve exoten wordt verwezen naar het Provinciale plan van aanpak invasieve exoten (herziening 2024[1]); en de statenmededelingen ten aanzien van de geelpoothoornaar.

1.1. Aanleiding

De geelpoothoornaar (*Vespa velutina*), eerder Aziatische hoornaar genoemd, is een invasieve uitheemse hoornaarsoort die sinds 2019 in Nederland voorkomt. De geelpoothoornaar is een voor Nederland nieuwe soort die op verschillende manieren voor overlast of risico's zorgt.
Zo kan de soort op lokaal niveau een extra drukfactor zijn voor kwetsbare en bedreigde wilde bijen of zweefvliegen. De soort staat dan ook op de Europese Unielijst voor invasieve exoten, die onderdeel uitmaakt van de Europese Verordening No. 1143/2024 (hierna "exotenverordening"). Hierin zijn soorten opgenomen die een (potentiële) bedreiging vormen voor de biodiversiteit. Daarnaast kan het (per ongeluk) verstoren van een nest van de geelpoothoornaar leiden tot gevaarlijke situaties met gezondheidsrisico's. Een steek van de individuele geelpoothoornaar is niet gevaarlijker dan die van andere soorten zoals de limonadewesp. Een steek van de geelpoothoornaar is, net als bij andere wespensoorten, wel gevaarlijk wanneer de persoon allergisch is voor wespensteken of wanneer de persoon meerdere keren wordt gestoken (bijvoorbeeld bij het verstoren van een nest).

[1] Zie voor meer informatie herziening plan van aanpak invasieve exoten Provincie Noord Brabant

Voor de imkerij vormt de geelpoothoornaar een bedreiging omdat de soort voornamelijk honingbijen eet en daarnaast stress veroorzaakt bij bijenvolken.

Uitroeiing niet meer haalbaar

Voorkomen is beter dan genezen. Zo ook bij de aanpak van invasieve exoten. Preventie is de beste maatregel om schade en kosten door een invasieve soort te voorkomen. Als een soort zich toch vestigt in een land, dan is het belangrijk om deze soort uit te roeien voordat de soort de kans krijgt om zich te vestigen en te verspreiden.

Vanaf de eerste melding van de geelpoothoornaar in Nederland in 2017 is er door het Rijk en de provincies alles aan gedaan om nesten zo snel mogelijk op te sporen en te bestrijden. Dit is ook een wettelijke verplichting op basis van de Europese exotenverordening. In 2021 is echter geconcludeerd dat volledige uitroeiing van deze soort niet langer haalbaar is. Niet alle nesten konden op tijd worden gevonden met de toen beschikbare opsporingstechnieken en waarschijnlijk is de geelpoothoornaar ook niet overal op tijd opgemerkt en gemeld waardoor op die locaties niet is gezocht naar een nest.

Nadat vroegtijdige uitroeiing niet meer haalbaar was, verschoof de focus van de provinciale aanpak van uitroeien naar beheersen. Zo is in 2021 de gezamenlijke bestuurlijke ambitie uitgesproken om nesten zo veel als redelijkerwijs mogelijk te bestrijden om verdere verspreiding zo veel mogelijk tegen te gaan.

De Provincie Noord-Brabant heeft sinds dien, samen met de andere zuidelijke provincies, fors ingezet op de opsporing en bestrijding van de geelpoothoornaar. Zo is bijvoorbeeld in 2022 een nieuwe opsporingsmethode (het zenderen van hoornaars) succesvol toegepast. Hierdoor konden nesten sneller worden gevonden. Elk gevonden nest is vervolgens bestreden. Ondanks deze inzet blijft de geelpoothoornaar zich uitbreiden en nemen de kosten toe, omdat zelfs met de efficiëntere opsporingsmethodes niet alle nesten tijdig worden gevonden, gemeld of bestreden.

Van bestrijden naar beheren: beperken van impact

In 2024 is in opdracht van de Provincie Noord-Holland door Kenniscentrum Insecten EIS een beleidsadvies[2] opgesteld ten aanzien van de geelpoothoornaar. Op basis van de beschikbare wetenschappelijke informatie kan worden geconcludeerd dat een aanpak gericht op maximale bestrijding onvoldoende effectief is om uitbreiding tegen te gaan. De kosten wegen niet op tegen de baten. Beleid moet gericht zijn op het leren samenleven met de geelpoothoornaar waarbij

[2] EIS Kenniscentrum insecten (2024) *Hoe verder met de Aziatische hoornaar? [Link pdf]*

nesten worden bestreden als deze een onaanvaardbaar risico vormen voor de biodiversiteit, volksgezondheid of andere belangen.

In navolging van dit beleidsadvies hebben de Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant ervoor gekozen om de aanpak van de geelpoothoornaar in lijn te brengen met de aanpak van andere wijdverspreide invasieve exoten zoals de reuzenberenklauw en Aziatische duizendknopen[3].
Dit betekent dat per 2026:

1. de aanpak zich richt op het zoveel mogelijk beperken van de negatieve effecten van de geelpoothoornaar. Volledige uitroeiing is niet het doel.
2. het nemen van beheermaatregelen een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van alle belanghebbende partijen zoals gemeenten, de imkerij en grondeigenaren.
3. de provincie voornamelijk een regierol heeft in de bredere aanpak van de geelpoothoornaar waarbij de focus ligt op kennisdeling en ondersteuning.
4. de provincie enkel nog nesten bestrijdt die een directe bedreiging vormen voor de provinciale belangen ten aanzien van natuur of daar waar de provincie als grondeigenaar of wegbeheerder een verantwoordelijkheid heeft.

1.2. Een beheeraanpak voor de geelpoothoornaar

Deze beheeraanpak heeft als doel om tot een eenduidig beheer van de geelpoothoornaar te komen. Het is een handvat voor de betrokken partijen die vanuit hun belangen of wettelijke taken en verantwoordelijkheden te maken hebben met de geelpoothoornaar. De beheeraanpak geeft richtlijnen mee ten aanzien van maatregelen tegen de geelpoothoornaar en licht de verdeling van verantwoordelijkheden, monitoring en communicatie toe.
Deze beheeraanpak is geen statisch document. De ontwikkelingen rondom de geelpoothoornaar volgen elkaar snel op en de transitie van beheersen naar beheren is nog vol in gang. Deze beheeraanpak zal dan ook regelmatig worden geactualiseerd (zie ook Monitoring en Evaluatie)

Deze beheerregeling is tot stand gekomen in samenspraak met belanghebbende partijen in de vorm van het Brabantse Hoornaaroverleg. Aan dit overleg nemen vertegenwoordigers van de Brabantse gemeenten en imkerij deel. Deelnemers bestaan uit de Gemeente Tilburg, Gemeente Eindhoven, Gemeente Steenbergen, Gemeente Reusel de Mierde, Taskforce Aziatische Hoornaar (een samenwerkingsverband van de Nederlandse imkerverenigingen) en Bijenlandschap West-Brabant.

[3] Zie voor meer informatie herziening plan van aanpak invasieve exoten Provincie Noord Brabant

2. Rolverdeling

2.1. Rol provincie

Op grond van de omgevingswet zijn de provincies verantwoordelijk voor nemen van maatregelen tegen (een groot deel van) de invasieve exoten die zijn opgenomen in de Europese exotenverordening (zie kader). De Provincie Noord-Brabant heeft in de aanpak van de geelpoothoornaar een regierol én is medeverantwoordelijk voor het nemen van maatregelen op locaties waar de aanwezigheid van de geelpoothoornaar leidt tot risico's voor de provinciale belangen.

Regierol

De provincie faciliteert andere partijen in hun aanpak van de geelpoothoornaar. Dit doet de provincie door het delen van informatie en kennis over de geelpoothoornaar en hoe gemeentes de aanpak van de geelpoothoornaar binnen hun werkprocessen kunnen inregelen.

De provincie Noord-Brabant zet samen met andere overheden en belanghebbende partijen een landelijk informatiepunt op met feitelijke informatie over de geelpoothoornaar. In overleg met belanghebbende partijen wordt bepaald aan welke informatie de meeste behoefte is.
Daarnaast informeert de provincie haar inwoners via haar eigen kanalen over het provinciale beleid ten aanzien van de geelpoothoornaar en verwijst ze door naar gemeentebeleid.

Bewaker van biodiversiteit

De provincie bestrijdt nesten die een direct gevaar vormen voor de biodiversiteit. Dit betreft nesten nabij (<1 km) kwetsbare populaties van wilde bijen en zweefvliegen en relevante natuurgebieden.

De geelpoothoornaar is een opportunist die jaagt op datgene dat het meest voor handen is. Prooidieren bestaan voornamelijk uit honingbijen en algemene vliesvleugelige soorten. De soort vangt, in veel mindere mate, ook minder algemene soorten zoals wilde bijen en (zweef)vliegen. De geelpoothoornaar kan een extra drukfactor vormen voor deze populaties.
Daar waar het gaat om mogelijke predatie van rode lijst soorten, raakt dit aan de provinciale taak om populaties van inheemse dier- en plantensoorten te behouden en herstellen. EIS kenniscentrum insecten[4] heeft voor de provincie Noord-Brabant in beeld gebracht welke wilde bijen en

[4] EIS Kenniscentrum insecten (2026) *Bijen en zweefvliegen in Noord-Brabant: Belangrijke soorten en belangrijke gebieden* [Link]

zweefvliegen van de rode lijst in Noord-Brabant voorkomen en voor welke soorten dringend maatregelen nodig zijn om de populaties te behouden. Op basis van dit onderzoek zijn verschillende natuurgebieden en locaties aangewezen waar de geelpoothoornaar actief wordt bestreden.

Er is geen indicatie dat de geelpoothoornaar een bedreiging vormt voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebied. Habitatrichtlijnsoorten en indicatorsoorten voor de kwaliteit van een habitattype worden niet bejaagd door de geelpoothoornaar of op andere wijze negatief beïnvloed door de geelpoothoornaar. Daarom ligt

De exotenverordening: basis van provinciale exotenbestrijding

De Europese exotenverordening heeft als doel om de biodiversiteit te beschermen tegen de negatieve impact van invasieve exoten. De verordening is gericht op het tegengaan van introductie en verspreiding van invasieve exoten binnen de EU, het vroegtijdig bestrijden van nieuwe introducties en het beheren van wijdverspreide invasieve exoten. Aan deze exotenverordening is de unielijst gekoppeld met voor de EU zorgwekkende invasieve exoten.

Wanneer een soort van de Unielijst nog niet in een lidstaat van de Europese Unie is gevestigd, is de lidstaat verplicht om zo snel mogelijk maatregelen te nemen om de soort uit te roeien en vestiging te voorkomen. Wanneer dit, ondanks de genomen maatregelen, niet lukt, kan de status worden gewijzigd naar "gevestigd" en geldt er een beheeropgave. De focus ligt dan op het voorkomen van verdere uitbreiding en het minimaliseren van de impact op de biodiversiteit, waarbij een afweging wordt gemaakt van de kosten en baten.

In Nederland hebben provincies op grond van de Omgevingswet de wettelijke taak gekregen om (de meeste) soorten van de unielijst te bestrijden of beheren. Deze taak valt binnen het bestaande takenpakket dat de provincie heeft voor natuurbescherming. De focus ligt dus nadrukkelijk op biodiversiteitsbescherming. Dit betekent dat wijdverspreide invasieve soorten niet altijd door de provincie bestreden worden, maar alleen als er een direct risico is voor de biodiversiteit (bijvoorbeeld binnen Natura2000)

de focus van de provinciale aanpak op de bescherming van kwetsbare soorten.

Beheerder provinciale terreinen en infrastructuur

Als terrein- en wegbeheerder bestrijdt de provincie nesten langs provinciale wegen en terreinen die een direct gevaar vormen voor de verkeersveiligheid en volksgezondheid. Dit zijn nesten die laag

bij de grond hangen (<10m) of nesten die aan of dichtbij (<10) gebouwen hangen lager hangen. Hierbij is ruimte voor maatwerk, zoals wanneer een nest op een plek hangt waar het makkelijk verstoord kan worden (bijvoorbeeld bij een school of sportveld). Dit wordt per nest op provinciaal terrein beoordeeld.

2.2. Rol andere partijen

De aanpak van wijdverspreide invasieve soorten, zoals de geelpoothoornaar, is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van verschillende partijen. De belangrijkste partijen bij de aanpak van de geelpoothoornaar zijn gemeentes, grond- en terreineigenaren en imkers.
Deze partijen bestrijden de geelpoothoornaar niet op grond van de Europese exotenverordening (daarvoor de is provincie verantwoordelijk), maar op grond van hun eigen wettelijke taken en belangen.

Iedereen heeft de vrijheid om een eigen afweging te maken over de mate van inzet (van informeren tot actief bestrijden). Dit geldt overigens niet alleen voor de geelpoothoornaar, maar voor alle wijdverspreide invasieve soorten. Deze afweging is afhankelijk van beschikbare middelen, mate van overlast, (politieke) motivatie om maatregelen te nemen, uitvoerbaarheid of de wettelijke taken en verantwoordelijkheden.
De provincie hecht waarde aan de autonomie van partijen om een eigen afweging te maken. Deze beheeraanpak geeft handvaten en adviezen, en is geen dwingend instrument

Gemeentes

Gemeentes maken hun eigen beleid ten aanzien van de geelpoothoornaar en het inregelen van de bijbehorende processen zoals een meldsysteem, communicatie en informeren van het eigen personeel zoals groenbeheerders over de geelpoothoornaar.

Gemeentes zijn verantwoordelijk voor de openbare ruimte en maken een eigen afweging van de gewenste inzet. Naast bestrijding van nesten op openbaar terrein kunnen gemeentes er ook voor kiezen om inwoners te ondersteunen door bepaalde nesten op particulier terrein te bestrijden.
Het wordt aanbevolen om in ieder geval nesten te verwijderen die een gevaar voor de volksgezondheid vormen doordat ze makkelijk verstoord kunnen worden en zo voor steekincidenten kunnen zorgen (zie paragraaf 4.1).

Van gemeentes wordt verwacht dat zij zelf verantwoordelijk zijn voor het oppakken en afhandelen van meldingen van nesten en vragen van inwoners. Gemeentes dienen daarnaast zelf te communiceren over het gekozen gemeentebeleid. Vanuit haar rol als facilitator kan de provincie

desgewenst een centraal online overzicht geven per gemeente zodat inwoners snel naar de juiste informatie worden doorverwezen. Daarnaast wordt een landelijk informatiepunt opgezet met betrouwbare informatie over de geelpoothoornaar en dat breed wordt gedragen door verschillende belanghebbenden. Dit is naar verwachting in september 2026 gereed.

Imkerij
Imkers zijn primair verantwoordelijk voor de bescherming van hun eigen bijenvolken.. Desgewenst kunnen imkerverenigingen ervoor kiezen om gemeentes en particulieren te ondersteunen met de bestrijding van (primaire) nesten. Hierover worden onderling afspraken gemaakt. De provincie heeft hierin, behoudens een eerder verleende stimuleringssubsidie voor de aanschaf van bestrijdingssets, geen rol.

(particuliere) grond- en terreineigenaren
Grond- en terreineigenaren zijn zelf verantwoordelijk voor het nemen van maatregelen om een nest van de geelpoothoornaar op hun eigen terrein te bestrijden. Deze verantwoordelijkheid is niet anders dan bij de Europese hoornaar en inheemse wespensoorten. Het is niet altijd noodzakelijk om een nest te verwijderen, dit is mede afhankelijk van de ervaren overlast.

Het informeren van grond- en terreineigenaren over de geelpoothoornaar en handelingsmogelijkheden is een gezamenlijke taak van gemeentes en provincie, waarbij de focus van de provincie ligt op het beschikbaar stellen van informatie, bijvoorbeeld via een landelijk informatiepunt.

3. Melden van nesten en actieve opsporing

3.1. Melden van nesten

De provincie is niet verantwoordelijk voor het verzamelen, beoordelen en (tijdig) oppakken van meldingen. Gemeentes kiezen zelf de methode die burgers het beste kunnen gebruiken om melding te maken van een nest. Dit kan bijvoorbeeld via de gemeentelijke website of apps zoals Buiten Beter en Fixi. Voordeel hiervan is dat de gemeente meer grip heeft op de verzameling en afhandeling van meldingen en inwoners beter te woord kan staan.
De door de provincie ingehuurde bestrijder werkt momenteel ook aan een app waar men melding kan maken van nesten, die automatisch door worden gestuurd naar de juiste overheidsinstantie.

Waarneming.nl is in de basis een website voor dataverzameling en niet bedoeld als bestrijdingsplatform. In het verleden zijn inwoners opgeroepen om meldingen door te geven via Waarneming.nl omdat Waarneming.nl een laagdrempelige manier was om incidentele meldingen te verzamelen. Door het grote aantal nesten is dit platform echter niet langer geschikt als centraal meldpunt voor de geelpoothoornaar en zorgt het als meldingssysteem juist voor onduidelijkheid bij inwoners. Omwille de monitoring kunnen meldingen uiteraard wel door worden gegeven op Waarneming.nl, maar voor de bestrijding van nesten kan men beter direct bij het juiste loket een melding doorgeven.

Wanneer melding wordt gemaakt van een nest dat binnen een gebied ligt waar de provincie nesten bestrijdt ten behoeve van de biodiversiteit kan de gemeente of een terrein beherende organisatie de melding doorsturen naar de provincie. Nesten langs provinciale wegen kunnen gemeld worden via dit provinciaal meldpunt.

3.2. Opsporing van nesten

In de provincie Noord-Brabant zijn verschillende inwoners en groepen die zich actief bezighouden met het opsporen van nesten van de geelpoothoornaar. De opsporing gebeurt veelal op vrijwillige basis en groepen bestaan uit imkers en inwoners. Gezien het grote aantal nesten dat op jaarlijkse basis wordt gevonden, is de noodzaak voor de opsporing minder groot dan enkele jaren geleden. De provincie laat zelf geen nesten meer opsporen, maar ziet dat de opsporing op vrijwillige basis wel nog veel voorkomt binnen de provincie.

Verschillende gemeentes financieren de aanschaf van een zenderset voor een lokale zoekgroep of imkervereniging. Met deze sets worden werksters gezenderd en gevolgd naar het nest. Er zijn verschillende systemen op de markt met elk net een andere werkwijze. Sommige zenders worden gevolgd door middel van een antenne en andere weer via een app. Deze methodiek is nog volop in ontwikkeling met steeds efficiëntere systemen. De aanschaf is betrekkelijk goedkoop en helpt bij een effectieve opsporing van nesten, daarnaast dragen lokale zoekgroepen bij aan het bewustzijn onder inwoners over de aanwezigheid van de geelpoothoornaar.

Kanttekening: Het opsporen van nesten heeft alleen zin als de nesten ook bestreden worden. Als het gemeentelijke beleid is om zoveel mogelijk nesten op te sporen, dan kan de financiering van zendersets zinvol zijn. Tegelijkertijd kan het financieren van zendersets onbedoeld tot teleurstelling en frustratie leiden slechts kleine aantallen nesten laat bestrijden. Het is goed om hier vooraf afspraken over te maken zodat de verwachtingen duidelijk zijn.

Één hoornaar, meerdere nesten

De Geelpoothoornaar maakt meerdere nesten in een seizoen. Zowel de opsporing als bestrijding kent nuances per type nest. Daarom volgt hier een korte introductie.

Embryonaal nest:	Het beginstadium van een wespen-of hoornaarnest. Dit kleine, ronde nest, niet groter dan een tennisbal, wordt alleen door de koningin bewoond.
Primair nest:	Klein nest (ca 25cm diameter) dat door de koningin in het voorjaar wordt gestart. Dit nest hangt vaak laag bij de grond op een beschutte plek (haag, vogelhuisjes of schuurtjes) en actieve volwassen werksters.
Voorjaarsnest:	Zie primair nest
Secundair nest:	Groot nest (tot 1m diameter), meestal op meer dan 10m hoogte in een boom. Dit nest wordt door werksters gemaakt, waarna het volk in de tweede helft van het jaar van het primaire naar het secundaire nest

4. Bestrijding

4.1. Risicovolle nesten ten aanzien van volksgezondheid

Op basis van de huidige inzichten zijn individuele geelpoothoornaar niet agressiever of gevaarlijker dan inheemse hoornaars en wespen. De steek is vergelijkbaar met andere inheemse wespensoorten en is daarom vooral gevaarlijk voor mensen die overgevoelig of allergisch zijn voor wespensteken. Het meerdere keren gestoken worden door een geelpoothoornaar kan, net zoals bij inheemse soorten, wél tot gezondheidsklachten leiden. Deze situaties doen zich voor wanneer een nest wordt verstoord. geelpoothoornaars verdedigen hun nest in vergelijking met inheemse soorten abrupter en agressiever dan inheemse wespensoorten.

Met het oogpunt op volksgezondheid is het advies om op de onderstaande wijze te prioriteren. Uiteraard is er ruimte voor maatwerk in voorkomende gevallen.

Risico op basis van kans op contact met het nest

Nesten met een hoog steekgevaar zijn nesten die op locaties hangen waar mensen makkelijk te dicht bij het nest kunnen komen en het zo (onbedoeld) kunnen verstoren. Denk aan nesten dicht bij de grond (bijvoorbeeld in heggen) of nesten in of bij bebouwing.

Nesten hebben een hoog steekgevaar als ze

- lager dan 10 meter van de grond hangen
- minder dan 10 meter vanaf een balkon/open raam hangen (horizontaal gezien).

Globaal wordt een veilige afstand van 10 meter aangehouden omdat geelpoothoornaars tijdens een bestrijdingsactie tot 8 meter agressief zijn[5]. In Vlaanderen wordt een kortere veilige afstand aangehouden maar dit is op basis van de Nederlandse ervaringen onvoldoende.

Risico op basis van het gebruik van de locatie waar het nest zich bevindt.
Op sommige locaties is de veilige afstand van 10 meter (zie vorig punt) onvoldoende door het gebruik van de locatie. De verstoring vindt niet zozeer plaats omdat het nest te dicht in de buurt hangt van mensen, maar doordat de activiteit op de locatie kan leiden tot verstoring.
Risicolocaties zijn onder andere schoolpleinen, locaties met grote openlucht evenementen, sportvelden, speeltuinen, recreatieparken en -plassen, campings of vergelijkbare locaties. Hier wordt geadviseerd om ook een buffer van 10 meter aan te houden. Dus 10 meter rondom een schoolplein of speeltuin.
Omdat het gaat om locaties waar zowel een verhoogd risico is op verstoring is als locaties waar vaak meerdere mensen aanwezig zijn (grotere impact) kan ervoor gekozen worden om ook op deze locaties te bestrijden.

[5] Mondelinge mededeling NatuurlijkRob, bestrijder Geelpoothoornaar.

Gemeentelijke bestrijding op particulier terrein?
Veel primaire nesten bevinden zich in particuliere tuinen. Deze nesten hangen op plekken waar men makkelijk in aanraking komt met het nest waardoor er een hoog risico is op steekincidenten. Gemeentes kunnen overwegen om deze nesten óók te bestrijden.
Niet alleen wordt daarmee het risico op steekincidenten verkleint, maar het kan ook latere kosten voorkomen. Het verwijderen van een secundaire nest kost namelijk veel meer dan het verwijderen van een primair nest. Een hoornaarvolk waarvan het primaire nest niet wordt bestreden, bouwt later in het jaar een groter secundair nest op een andere locatie. Vaak bevinden deze nesten zich op openbare grond.

Secundaire nesten kunnen zich op particulier terrein bevinden én een bedreiging vormen voor de openbare orde (bijvoorbeeld omdat het nest in een heg naast een school hangt). In deze gevallen

4.2. Bestrijdings- en beheermethodes

4.2.1. Voorjaarsvallen

Selectieve (voorjaars)vallen zijn vallen waarmee koninginnen van de geelpoothoornaar kunnen worden weggevangen. Deze vallen worden, onterecht, gepresenteerd als effectieve beheermethode omdat ze uitsluitend geelpoothoornaars zouden vangen, en daarmee het aantal potentiële nesten terugbrengen. De effectiviteit van deze methode is echter nog onvoldoende onderbouwd, terwijl er wel potentiële nadelige gevolgen zijn voor de insectenstand en volksgezondheid. Zowel het beleidsadvies van EIS als de beleidsnotitie van de Wespenstichting ontraden het op grote schaal inzetten van voorjaarsvallen om koninginnen weg te vangen.
De provincie Noord-Brabant is dan ook geen voorstander van de inzet van selectieve voorjaarsvallen.

Toelichting
Momenteel is er geen wetenschappelijk bewijs dat het vangen van koninginnen door burgers zorgt voor een significante beperking van de verspreiding van de geelpoothoornaar.
Vaak wordt aangenomen dat met elke gedode koningin een nieuw nest is voorkomen. Dit is echter onjuist. Jonge koninginnen hebben in het voorjaar een kleine overlevingskans. Ook vindt onderlinge competitie plaats tussen koninginnen waarbij ze soms ook elkaars nest overnemen.

Daarnaast is er een breed scala aan vallen op de markt, waarvan de mate van selectiviteit aanzienlijk verschilt en vaak onvoldoende (wetenschappelijk) aangetoond is. De bijvangst van andere insecten

(waaronder wilde bijen en bestuivers) is groot wanneer een val onvoldoende selectief is en leidt tot nadelige gevolgen voor de biodiversiteit. Dit is ook afhankelijk van correct gebruik van de vallen. Vallen moeten goed worden geplaatst, frequent gecontroleerd, en weer tijdig uit het veld worden gehaald. Dit gebeurt in de praktijk vaak niet of onvoldoende zorgvuldig, waardoor de impact op andere insecten verder toeneemt.

Foto van val invoegen

4.2.2. Stofzuigermethode

Er zijn verschillende systemen beschikbaar waarmee het hoornaar nest met een industriële stofzuiger worden opgezogen. Het gebruik van een stofzuigersysteem heeft als grote voordeel dat nesten gifvrij kunnen worden bestreden. Dit voorkomt negatieve effecten op het milieu en de gezondheid. Bij alle systemen worden de opgezogen hoornaars en het nest voor 48 uur ingevroren op -18 graden. De methodes verschillen met name in de reikwijdte van de stofzuigerbuis

Rugzakstofzuiger

Bij deze methode wordt gebruik gemaakt van een rugzak accustofzuiger. Bij de bestrijding van geelpoothoornaars worden eerst zo veel mogelijk hoornaars rondom het nest weggezogen. Het achtergebleven nest wordt vervolgens uit de boom gezaagd en in een plastic bak gedaan. Zowel de cilinder van de stofzuiger als het nest worden ingevroren. Voor nesten die hoger hangen dient een hoogwerker te worden gebruikt.

Van elk systeem een foto invoegen

Stofzuiger met buizenset

Bij deze stofzuigervariant wordt gebruik gemaakt van een industriële stofzuiger waarbij vanaf de grond het nest kan worden opgezogen door middel van een lange, in lengte verstelbare, buis. Deze nieuwe methode wordt momenteel vooral gebruikt door vrijwilligers bij imkerverenigingen.
Deze methode is goedkoper, maar lijkt minder efficiënt dan de rugzakstofzuiger waardoor het risico op rednesten hoger is. Daarnaast zijn er signalen dat geelpoothoornaars hun nest anders verdedigen dan bij de rugzakmethode. Bij gebrek aan een duidelijke vijand (de bestrijder staat op grotere afstand van het nest), verspreiden geelpoothoornaars zich meer wat leidt tot een grote steekgevaar voor voorbijgangers.

4.2.3. Kastbeschermingsmethodes voor imkers

Zoals aangegeven is de geelpoothoornaar één van de drukfactoren op honingbijen. Binnen de imkerij zijn veel zorgen over de geelpoothoornaar. Naast het bestrijden van nesten van de

geelpoothoornaar is correcte bescherming van de bijenkast een goede methode om de impact van de geelpoothoornaar op honingbijen te beperken

Hierbij is te denken aan verschillende methodes waarbij wordt voorkomen dat geelpoothoornaar te dicht bij de nestkast komen en dat het bijenvolk stress ondervindt. De methodes lopen uiteen van het plaatsen van struiken en hoge planten (om te kast aan het zicht te onttrekken) tot het plaatsen van "muilkorven", Electrische harpen of een Koldo Belasko val. De kosten voor deze methodes lopen uiteen waarbij de elektrische harp de duurste optie is en het beplanten van de bijenstandplaats en het zelf maken van een Koldo Belaskoval de goedkoopste opties zijn.

Van foto invoegen van harp, muilkorf en/of koldo belaskoval

4.2.4. Gebruik biociden

Het (onjuiste) gebruik van biociden kan een gevaar opleveren voor mens, dier en milieu. Er gelden in Nederland daarom strenge regels voor het gebruik van biociden[6]. Een biocide mag alleen worden gebruikt als deze is toegelaten door het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen (Ctgb). De *letterlijke tekst* van het besluit is leidend. Een middel dat is toegelaten voor de ene soort mag dus niet zomaar worden gebruikt voor een andere soort. Naast de toelating van het middel zijn ook de specifieke omstandigheden en de locatie bepalend of een middel wel of niet mag worden ingezet. Daarnaast is het relevant wie het middel mag gebruiken, op welke wijze en welke voor- en nazorgsmaatregelen genomen worden.

Op dit moment zijn er géén biociden toegelaten voor specifiek gebruik tegen (nesten van) de geelpoothoornaar. In sommige gevallen valt de geelpoothoornaar wel onder een algemene beschrijving. Voor deze middelen geldt dat het middel alleen toegepast mag worden door een getrainde professionele bestrijder en het gebruik alleen is toegestaan voor gebruik binnen (in woongebouwen) of in spouwmuren of onder dakbedekking.

Het gebruik van biociden in strijd met de toelatingsvoorschriften betekent een overtreding van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Wgb)/de Europese Biociden verordening (EU nr.528/ 2012). De professionele bestrijder riskeert een boete of dwangsom of zelfs intrekking van het vakbekwaamheidsbewijs.

[6] Dit is geregeld in de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden en de Europese Biociden verordening (EU nr.528/2012).

De provincie is niet verantwoordelijk voor toezicht op het gebruik van biociden, maar zal bij vermoedens van overtredingen wel melding maken bij de Inspectie Leefomgeving & Transport (ILT) die controlerend en handhavend kan optreden.

Provincie Limburg heeft in samenwerking met het Ctgb en ILT een informatie affiche opgesteld met meer informatie over het gebruik van biociden en een overzicht van de toegestane middelen.

4.3. De bestrijder

Het is niet verboden om als particulier een wespen- of hoornaar nest weg te halen (met uitzondering van het gebruik van biociden). Toch wordt het zelf verwijderen van nesten van de geelpoothoornaar sterk afgeraden.
Het verwijderen van nesten van de geelpoothoornaar is specialistisch en gevaarlijk werk. Voor de bestrijding is bijvoorbeeld een speciaal hoornaarpak noodzakelijk om te voorkomen dat men meerdere keren wordt gestoken. Daarnaast hangen zomernesten vaak op grotere hoogte waardoor aanvullende veiligheidsmaatregelen moeten worden genomen.

Professionele bestrijding
Professionele bestrijders moeten in Nederland zijn ingeschreven bij de Kamer van Koophandel en in het bezit te zijn van een bewijs van vakbekwaamheid van het Register Plaagdierbeheersing Milieu en Veiligheid (RPMV). Via het openbaar register RPMV kan worden gecontroleerd of een plaagdierbestrijder in het bezit is een bewijs van vakbekwaamheid (certificaat "Bestrijdingstechnicus").

Bestrijding door vrijwilligers (imkers)
Kleine primaire nesten van de geelpoothoornaars zijn de afgelopen jaren vaak door lokale imkers bestreden. Zij hebben vaak al ervaring met het verwijderen van wespennesten voor particulieren. Sinds kort zijn er ook imkers en imkerverenigingen die op vrijwillige basis of tegen een kleine vergoeding de grotere secundaire nesten verwijderen. Zij maken daarvoor gebruik van de bovengenoemde stofzuiger met buizenset zodat zij vanaf de grond een nest kunnen bestrijden.

De provincie adviseert gemeentes (en particulieren) om goede afspraken te maken met imkers en imkerverenigingen die actief secundaire nesten willen bestrijden. Hou hierbij rekening met

verzekeringen voor vrijwilligers, het verplicht volgen van een gebruikscursus (voor de stofzuigerset), juiste beschermende kleding, goede nazorg, de te bestrijden nesten en een terugkoppeling van de uitgevoerde bestrijdingsacties.
Het gebruik van biociden door particulieren die niet in het bezit zijn van een bewijs van vakbekwaamheid is niet toegestaan (zie ook 4.2.4).

Steekincidenten en nazorg
Ongeacht bestrijdingsmethode en bestrijder is het belangrijk om steekincidenten in de omgeving te voorkomen. Zo kunnen Geelpoothoornaars tijdens de bestrijding van een nest tot 8 meter agressief zijn. Passanten en toeschouwers kunnen daarbij gestoken worden.

Ook na de bestrijding dient rekening gehouden te worden met het risico op steekincidenten. Achter gebleven hoornaars kunnen een (tijdelijke) schuilplaats zoeken als het nest is verwijderd. Soms vliegen ze bij een openstaand raam naar binnen waardoor de bewoner van het huis geconfronteerd wordt met meerdere Geelpoothoornaars in het huis.
Dit kan voorkomen worden door de omgeving te controleren op open ramen en om in de omgeving flyers in de brievenbus te stoppen met contactinformatie zodat achtergebleven hoornaars snel kunnen worden verwijderd

Soms maken achtergebleven hoornaars een "rednest". Ze maken dan een nieuw onderkomen in de buurt of op dezelfde plek als het oude nest. Ze kunnen dan opnieuw voor overlast zorgen. Ook hier is correcte bestrijding en goede nazorg van de bestrijder belangrijk. Door het topje van

5. Versterken biodiversiteit en imago inheemse wespen

Bij de aanpak van de geelpoothoornaar ligt de focus vooral op inspanningen om de soort te bestrijden. Volledige eliminatie is echter niet meer mogelijk, en ook het beheersen van de soort door zo veel mogelijk nesten te bestrijden is niet langer een haalbare optie.
Bij het *beheer* van een plaagsoort ligt de focus op het voorkomen van overlast en het beperken van de impact. Dit kan door gericht te bestrijden, maar ook door het nemen van maatregelen die het ecosysteem versterken, waardoor het ecosysteem een drukfactor als de geelpoothoornaar beter kan opvangen.

De impact van de geelpoothoornaar op het ecosysteem kan worden beperkt door de biodiversiteit te versterken en in te zetten op het verbeteren van leefgebieden voor wilde bestuivers en honingbijen. De geelpoothoornaar is namelijk één van de drukfactoren waardoor het niet goed gaat met veel wilde bestuivers en honingbijen. De afname van geschikt leefgebied en het gebruik

van pesticiden hebben een veel grotere impact op (wilde) bijen en andere bestuivers dan de geelpoothoornaar, waarvan de daadwerkelijke impact als beperkt wordt ingeschat.

Daarnaast zorgt de focus op bestrijding van de geelpoothoornaar en het bijbehorende onterechte image van "monsterwesp" voor een ongewenst neveneffect bij inheemse wespensoorten. Het verslechterd het toch al slechte imago van wespen en andere stekende insecten, terwijl inheemse wespen juist een waardevolle rol spelen in het ecosysteem. Daarnaast kunnen veel inwoners een geelpoothoornaar en haar (primaire nest) vaak nog onvoldoende onderscheiden van andere wespensoorten waardoor de afgelopen jaar ook veel nesten van inheemse wespensoorten zijn bestreden. Initiatieven zoals het grootschalig uitdelen van "selectieve" vallen zijn sympathiek, maar leiden juist tot bijvangst van inheemse soorten.

De provincie streeft ernaar om in haar communicatie (zowel landelijk als provinciaal) aandacht te hebben voor het positieve verhaal van inheemse wespensoorten. Door ons te focussen op de positieve bijdrage van inheemse wespensoorten op het ecosysteem dragen we bij aan een robuuster ecosysteem waarin de impact van de geelpoothoornaar minder voelbaar is.

6. Kennis en communicatie

Goede communicatie neemt eventuele zorgen en vragen over de geelpoothoornaar weg bij inwoners. Daarnaast kan communicatie meer bewustwording genereren waardoor de soort sneller wordt herkend en men op de hoogte is van de juiste handelingswijze als men in contact komt met de soort.
Op gezette momenten wordt gecommuniceerd over de geelpoothoornaar. Dit is mede afhankelijk in welke fase van haar levenscyclus de geelpoothoornaar zich bevindt. Daarnaast wordt het brede publiek geïnformeerd over manieren om steekincidenten te voorkomen. Rondom een opsporing- of bestrijdingsactie is het waardevol als bestrijders en zoekgroepen ook aandacht besteden aan het informeren van directe omwonenden en andere geïnteresseerden. Bijvoorbeeld met een informatiebord of folders. Hier kunnen nadere afspraken over worden gemaakt op gemeenteniveau

6.1. Rolverdeling communicatie

Landelijke communicatie

In interprovinciaal verband wordt in samenwerking met het Rijk en gemeentes een landelijke webpagina opgesteld. Deze webpagina heeft als doel om inwoners, gemeentes en imkers te voorzien van feitelijke en juiste informatie over de geelpoothoornaar en onrust weg te nemen. Hierbij is de informatiebehoefte van inwoners leidend.

Overheden en organisaties kunnen inwoners verwijzen naar de informatie op deze webpagina of de informatie gebruiken voor hun eigen communicatie. Naar verwachting is de website in septemer 2026 gereed.

Provinciale communicatie
De provincie Noord-Brabant zal via haar eigen kanalen (website, nieuwsbrief, social media) communiceren over het *provinciale beleid* zoals is beschreven in deze beheeraanpak. Voor soortgerichte informatie wordt men doorverwezen naar de landelijke informatiepagina.
Indien gewenst kunnen inwoners vanaf de provinciale website door worden verwezen naar het beleid op gemeenteniveau zodat zij vragen en meldingen van nesten aan het juiste loket kunnen richten.
Voor gemeentes en andere overheden zal jaarlijks een bijeenkomst worden georganiseerd om nieuwe inzichten, kennis en ervaring uit te wisselen met betrokken collega's.

Gemeentelijke communicatie
Gemeentes zijn in principe zelf verantwoordelijk voor de wijze waarop het gemeentelijke beleid ten aanzien van de geelpoothoornaar wordt gecommuniceerd. Dit kan via de gemeentelijke website, gemeentelijke socials of lokale dag- of wijkbladen. Voor meer algemene informatie kan de gemeente doorverwijzen naar de landelijke website

6.2. Communicatiekalender

De levenscyclus van een volk van de geelpoothoornaar kent verschillende fases. De communicatie inspanning kan hierop worden afgestemd.

Het "hoornaarseizoen" start meestal in het vroege voorjaar en eindigt half november. Gedurende deze periode zijn grofweg drie fases te onderscheiden die een eigen communicatiebehoefte hebben. Zo kunnen inwoners bij aanvang van het seizoen geattendeerd worden op de start van het seizoen. Primaire nesten hangen veelal op particulier terrein met een groter risico op verstoring. Men kan gedurende deze periode geïnformeerd worden over dit steekgevaar (controleer je heg voordat je snoeit) en worden opgeroepen om nesten te melden/of bestrijden. Tijdens de zomer, als geelpoothoornaars het primaire nest verruilen voor het grotere secundaire nest verschuift de communicatie inspanning zich naar voorlichting over de beleidskeuzes en de risico's van grote nesten. Imkers kunnen worden voorgelicht over het nemen van beschermende maatregelen.

Een overzicht van het soort communicatie per levensfase is te vinden in bijlage 2.

7. Monitoring en evaluatie

De provincie houdt een overzicht bij van het aantal nesten dat door de provincie is bestreden. Daarnaast zal gemeentes jaarlijks worden gevraagd om het aantal gemelde en bestreden nesten door te geven aan de provincie zodat hier een provinciaal overzicht van kan worden gemaakt.

Deze beheeraanpak is geen statisch document. De beheeraanpak wordt jaarlijks in de winterperiode geëvalueerd door een overleggroep bestaande uit de deelnemers van het Brabants Hoornaaroverleg en desgewenst aangepast op basis van nieuwe inzichten.

Wanneer gekozen wordt voor een overzicht op de provinciale website waar inwoners direct naar het gemeentebeleid worden doorgeverwezen, krijgen gemeentes in deze zelfde periode de kans om wijzigingen in het beleid door te geven zodat deze kunnen worden opgenomen in het overzicht.

Bijlage 1: schematische weergave bestrijding geelpoothoornaar vanaf 2026

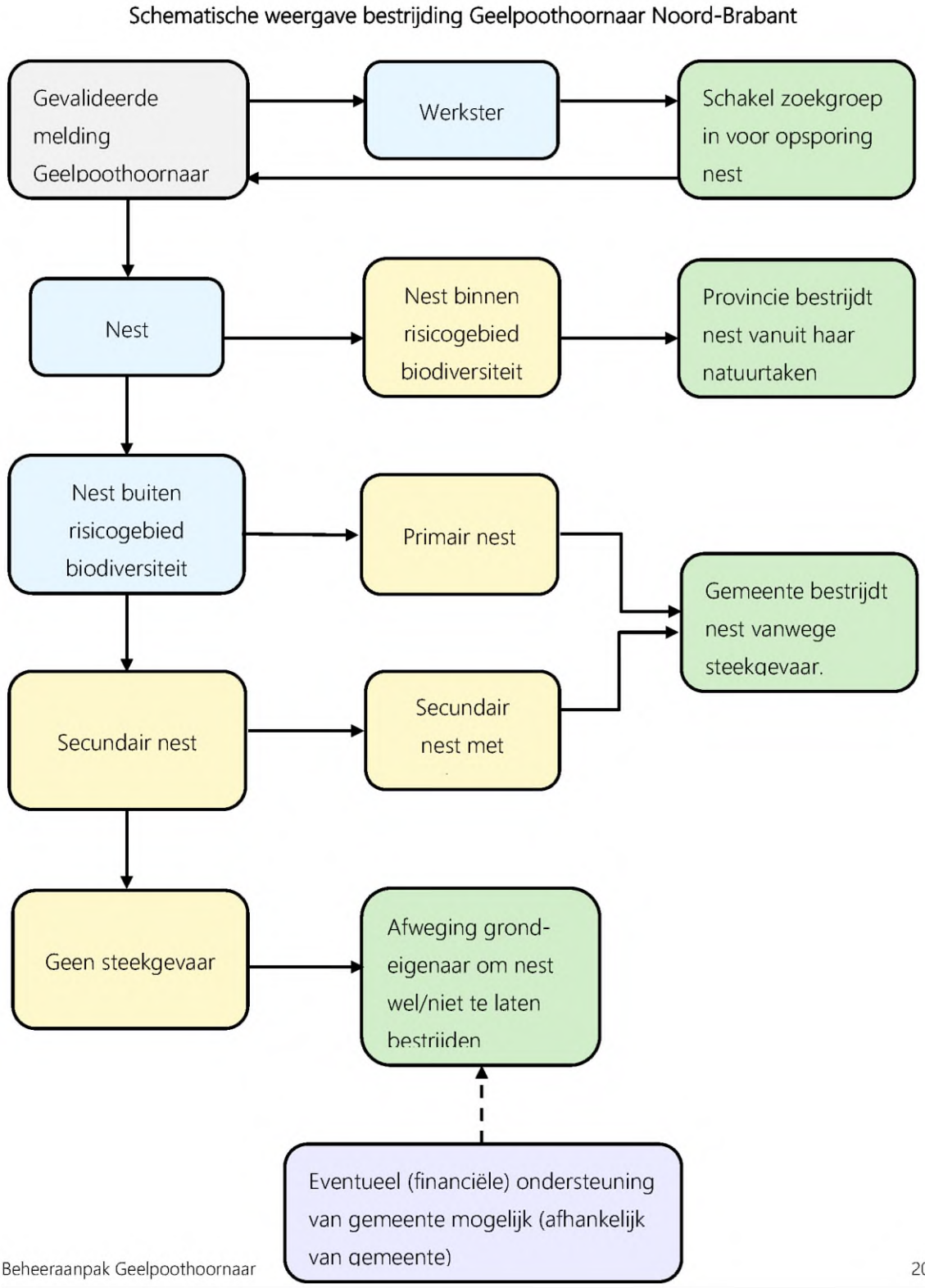

Bijlage 2 Schematische weergave levenscyclus geelpoothoornaar en te nemen acties.

<table>
<tr><th></th><th>jan</th><th>feb</th><th>maart</th><th>april</th><th>mei</th><th>juni</th><th>juli</th><th>aug</th><th>sept</th><th>okt</th><th>nov</th><th>dec</th></tr>
<tr><td rowspan="6">Levenscyclus geelpoothoornaar</td><td colspan="3">ontwaken koningin + bouw embyonaal nest</td><td colspan="3"></td><td colspan="6"></td></tr>
<tr><td colspan="3"></td><td colspan="3">primair nest (vaak op beschutte plekken <3m vanaf de grond)</td><td colspan="6"></td></tr>
<tr><td colspan="6"></td><td colspan="5">secundair nest (<xx m van primair nest, vaak hoog in boom)*</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="9"></td><td colspan="2">uitvliegen nieuwe koninginnen</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="10"></td><td>Afsterven volk</td></tr>
<tr><td colspan="2">Overwintering koningin</td><td colspan="7"></td><td colspan="2"></td><td>Overwin-tering</td></tr>
<tr><td rowspan="2">melden en opsporen</td><td colspan="5">Actieve opsporing: primair nest vinden heeft hoge prioriteit</td><td colspan="7"></td></tr>
<tr><td colspan="6"></td><td colspan="5">Passieve opsporing: secundaire nest vinden is gewenst, maar heeft niet hoogste prioriteit</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">nestbestrijding</td><td colspan="5">Zo veel mogelijk primaire nesten bestrijden**</td><td colspan="7"></td></tr>
<tr><td colspan="6"></td><td colspan="5">Selectief nesten bestrijden: risico locaties/laaghangende nesten/gevaar voor biodiversiteit.
t/m 15 november zinvol i.v.m. uitvliegen koninginnen.</td><td></td></tr>
<tr><td>maatregelen bijenkast</td><td colspan="5">Maatregelen niet direct noodzakelijk</td><td colspan="5">Maatregelen geadviseerd</td><td></td></tr>
</table>

Communicatie gericht op	Voorlichten over beleidskeuzes	Attenderen op start seizoen	burgers oproepen om primaire nesten te melden voorlichting over steekgevaar (in bijzonder groenbeheer)	Voorlichten imkers over de te nemen maatregelen Voorlichten burgers over steekgevaar (=laag) en welke nesten wel/niet melden Voorlichten over beleidskeuzes	Voorlichten over beleidskeuzes

* het hoornaar volk verhuist geleidelijk van het primaire nest naar het secundaire nest, dus niet in een zwerm zoals bij bijen.

** door de geleidelijke verhuizing is het goed om in juli na te gaan of er nog een primair nest in de buurt aanwezig is om er zeker van te zijn dat de koningin is bestreden